

Profesionālās identitātes attīstība studiju praksē

Docente, Dr. chem.
A.Krūmiņa

Docente, Dr. psych.
J.Kolesņikova

Sabiedrības veselības un sociālās labklājības fakultātes
Veselības psiholoģijas un pedagoģijas katedra

5 GADI
VESELĪBAS
PSIHOLOĢIJAS
UN PEDAGOĢIJAS
KATEDRAI
RSU



Profesionālā identitāte

Mērķis: novērtēt profesionālās identitātes pilnveides iespējas studiju prakses ietvaros.

«Professional identity indicates one's work values, abilities, and knowledge; a sense of unity among the implicated professionals; and possessing personal responsibility to the profession, conducting oneself ethically and morally, and experiencing feelings of pride for the profession» (Alves & Gazzola, 2011).

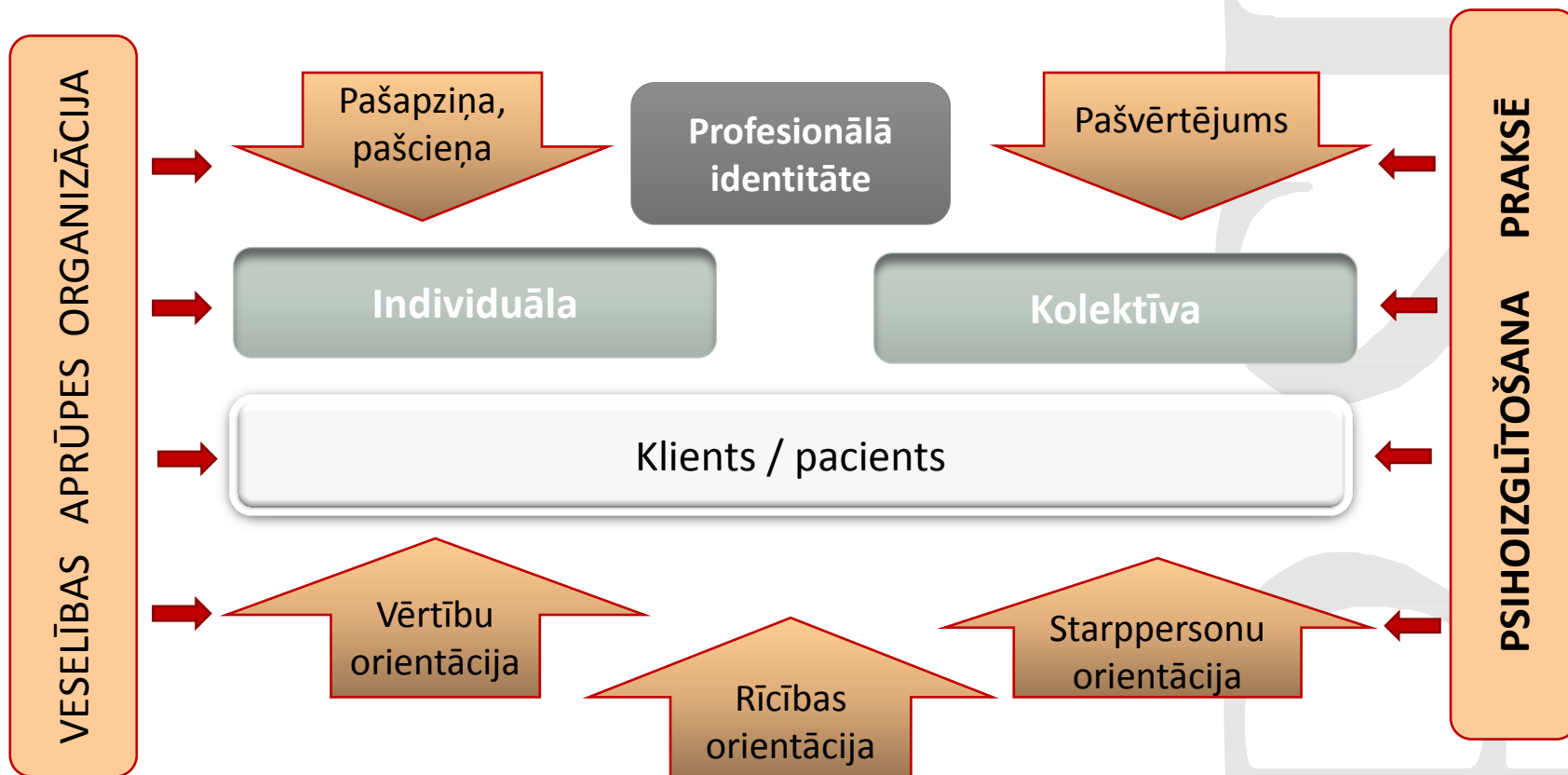


(Preston-Shoot & McKimm, 2011)

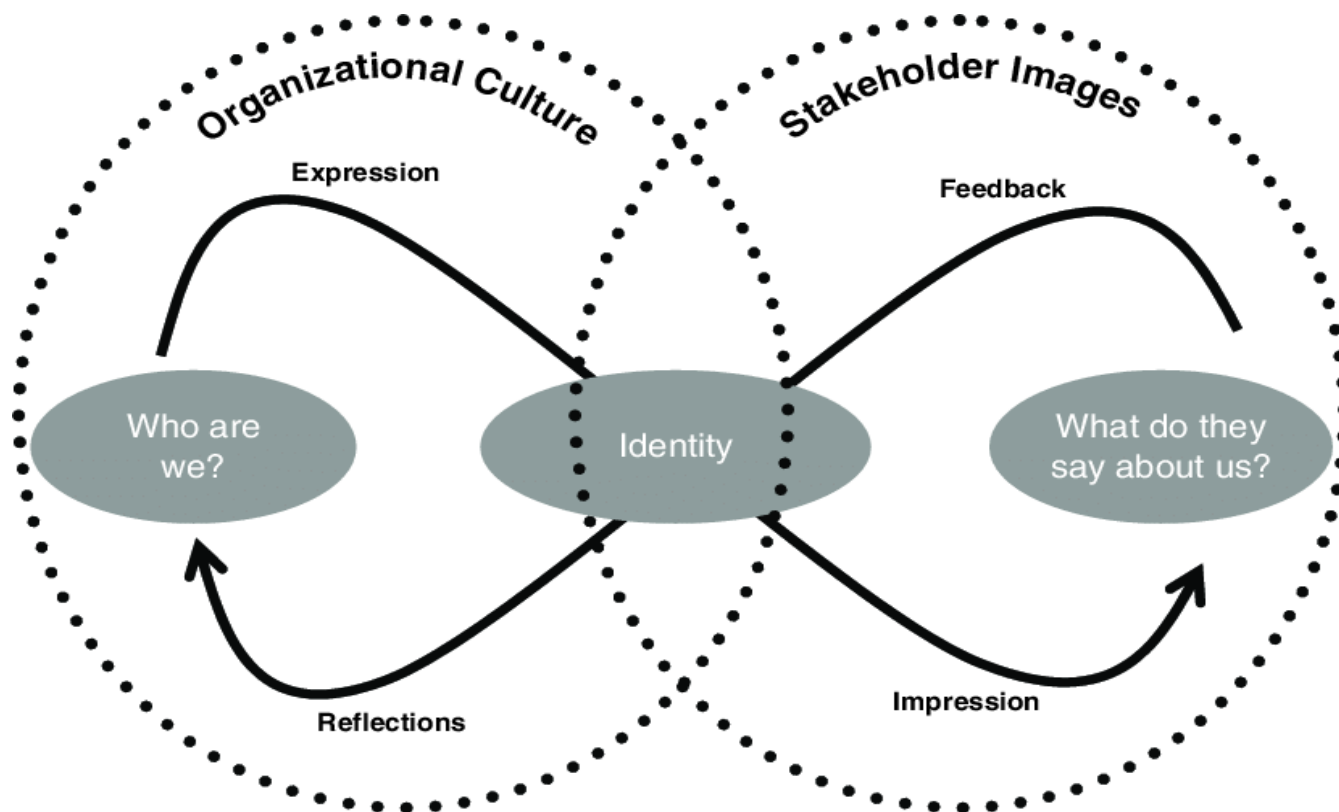
Profesionālā identitāte

- **Individuālā profesionālā identitāte** (individual professional identity) includes one's personal work values, skills and knowledge, growth as a person, success and improvement at work, and imagination and innovation (Gazzola & Smith, 2007, kā minēts Alves & Gazzola, 2011).
- **Kolektīvā profesionālā identitāte** (collective professional identity) refers to the status of a profession, a shared identity and universal role among its members, and an appreciation for the history of a profession (Gale & Austin, 2003, kā minēts Alves & Gazzola, 2011).

Profesionālās identitātes attīstība



Profesionālās identitātes attīstība



(Mylrea & Gupta & Glass, 2017).

Psihologu profesionālā darbība Latvijā



Izglītības kvalitātes
valsts dienests

Normatīvais regulējums

Psihologu likums;

**Ministru kabineta 2018. gada 29. maija
noteikumi Nr. 301 "Psihologu noteikumi";**

**Ministru kabineta 2018. gada 29. maija
noteikumi Nr. 302 "Psihologu sertifikācijas
padomes nolikums".**

Papildu informācija: Psihologiem //
<https://ikvd.gov.lv/psihologiem/>



RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

(IKVD, Mihailovs, 2018)

Psihologu profesionālā darbība Latvijā



Izglītības kvalitātes
valsts dienests

Tiesības veikt psihologa profesionālo darbību (Psihologu likuma 3.pants)

Psihologs – persona, kura atbilstoši Psihologu likumā noteiktajam ieguvusi tiesības veikt psihologa profesionālo darbību.

Atbilstoša izglītība

bakalaura
+
maģistra diploms
psiholoģijā

(vismaz viens no tiem
profesionālais)
200 kredītpunktu apjomā)

Ja iepriekšējā izglītībā vai profesionālā pieredzē sasniegtie studiju rezultāti neatbilst psihologu likuma prasībām, iesniedz augstskolā vai koledžā iesniegumu par sasniegto studiju rezultātu atzīšanu.

Reģistrācija

Psihologu reģistrā

Psihologu reģistrs ir
valsts informācijas
sistēma, kurā iekļauj
informāciju par
psihologiem un
psihologiem-pārtraugiem
(01.01.2019. VIIS
sastāvā)

Datu glabāšanas termiņus un apstrādes kārtību nosaka **Ministru kabinets**.

Sertifikāts

noteiktā profesionālās
darbības jomā:

- 1) izglītības un skolu psiholoģija;
- 2) darba un organizāciju psiholoģija;
- 3) klīniskā un veselības psiholoģija;
- 4) juridiskā psiholoģija;
- 5) konsultatīvā psiholoģija;
- 6) militārā psiholoģija.

Derīguma termiņš ir 7 gadi



Psihologa profesionālā darbība Latvijā



Psihologa profesionālā darbība Latvijā



Psihologa kompetences un profesionālās darbības atbilstības kritēriji

- kompetence veidot kontaktu ar klientu;
- kompetence izvirzīt mērķi atbilstoši klienta vajadzībām, grūtībām un resursiem;
- kompetence izvēlēties un lietot klienta gadījumam atbilstošas pieejas un metodes;
- kompetence veikt indivīda, grupas vai organizācijas psiholoģisko izpēti (novērtēšanu);
- kompetence veikt psiholoģisko konsultēšanu noteiktā profesionālās darbības jomā;
- kompetence sniegt atgriezenisko saikni klientam un pasūtītājam, atbilstoši izvirzītajiem sadarbības mērķiem;
- kompetence ievērot profesionālo ētiku un orientēties ārējos un iekšējos normatīvajos aktos, kā arī to piemērošanā tajā psihologa profesionālās darbības jomā, kurā psihologs sertificēsies;
- kompetence kritiski analizēt un novērtēt savu profesionālo darbību un attīstību;
- kompetence gatavot psihologa atzinumu vai novērtēšanas kopsavilkumu;
- kompetence orientēties psihologa profesionālās darbības jomā, kurā psihologs sertificēsies, tai skaitā ievērojot attiecīgās profesionālās darbības jomā izvirzītās prasības darbā ar klientiem.

Prakses vietas studiju laikā



**Slimnīca
"Ģintermuiža"**

VSIA slimnīca
«Ģintermuiža»



VSIA Rīgas psihiatrijas
un narkoloģijas centrs



VSIA Nacionālais rehabilitācijas
centrs «Vaivari»



Biedrība «Latvijas
Sarkanais krusts»



Valsts sociālās aprūpes
centri «Vidzeme»



Valsts sociālās aprūpes
centrs "Kurzeme"

Valsts sociālās
aprūpes centri



Nodibinājums «Nova vita»
psihosociālā rehabilitācija



VSIA «Bērnu klīniskā
universitātes slimnīca»



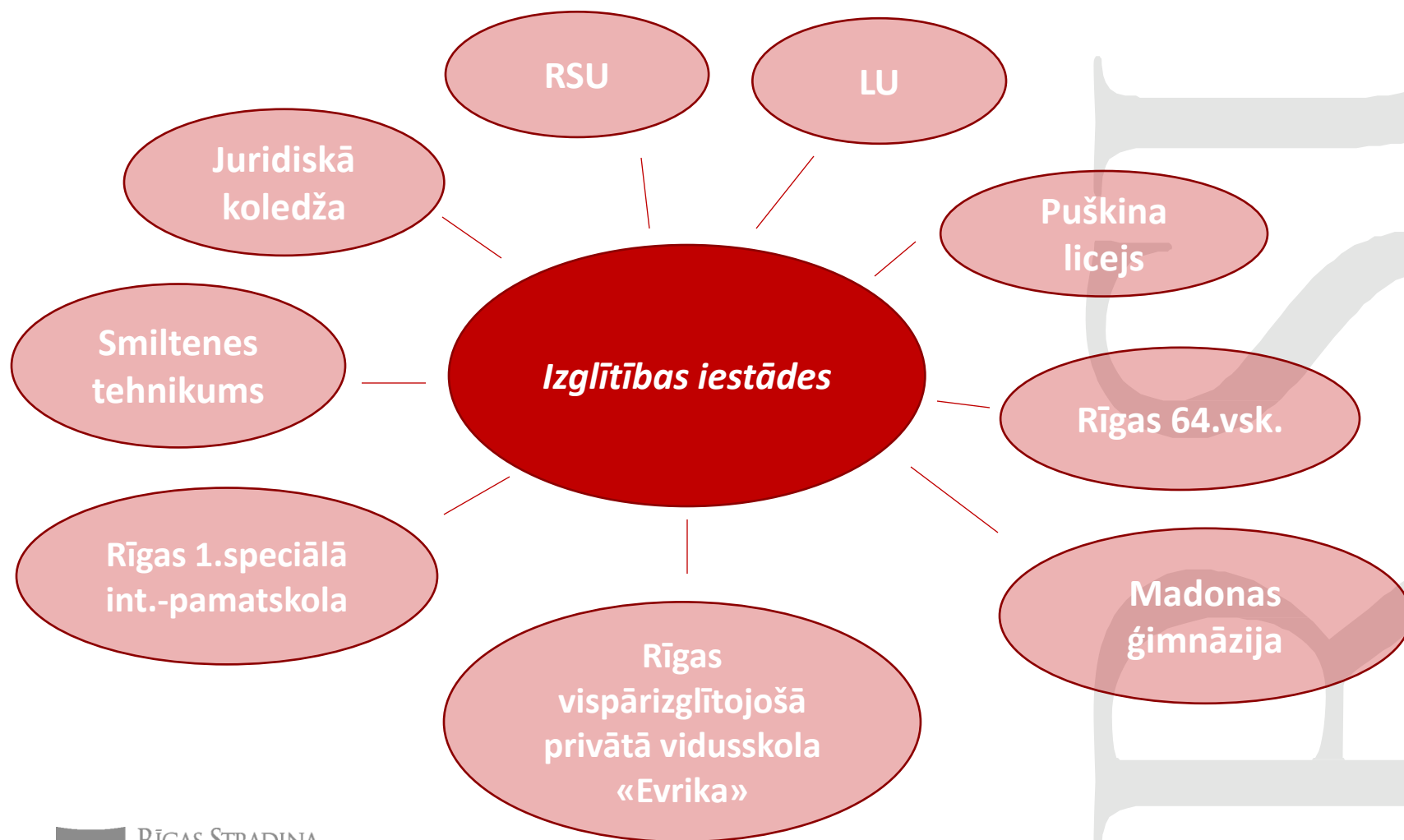
RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE



SIA «Rīgas Austrumu
klīniskā universitātes
slimnīca»

**Ārstniecības iestādes,
rehabilitācijas un
veselības aprūpes
iestādes**

Prakses vietas studiju laikā



Prakses vietas studiju laikā



Psihologu prakses organizācija studiju laikā

- Profesionālās prasmes studējošie nostiprina praksē, kas mijoties ar teorētiskajiem kursiem, caurvij visu studiju procesu.

Uzsākot prakses kursu studējošie saņem informāciju par prakses uzdevumiem un prasībām, kā arī instrukcijas un ieteikumus par darba organizēšanu prakses vietā.

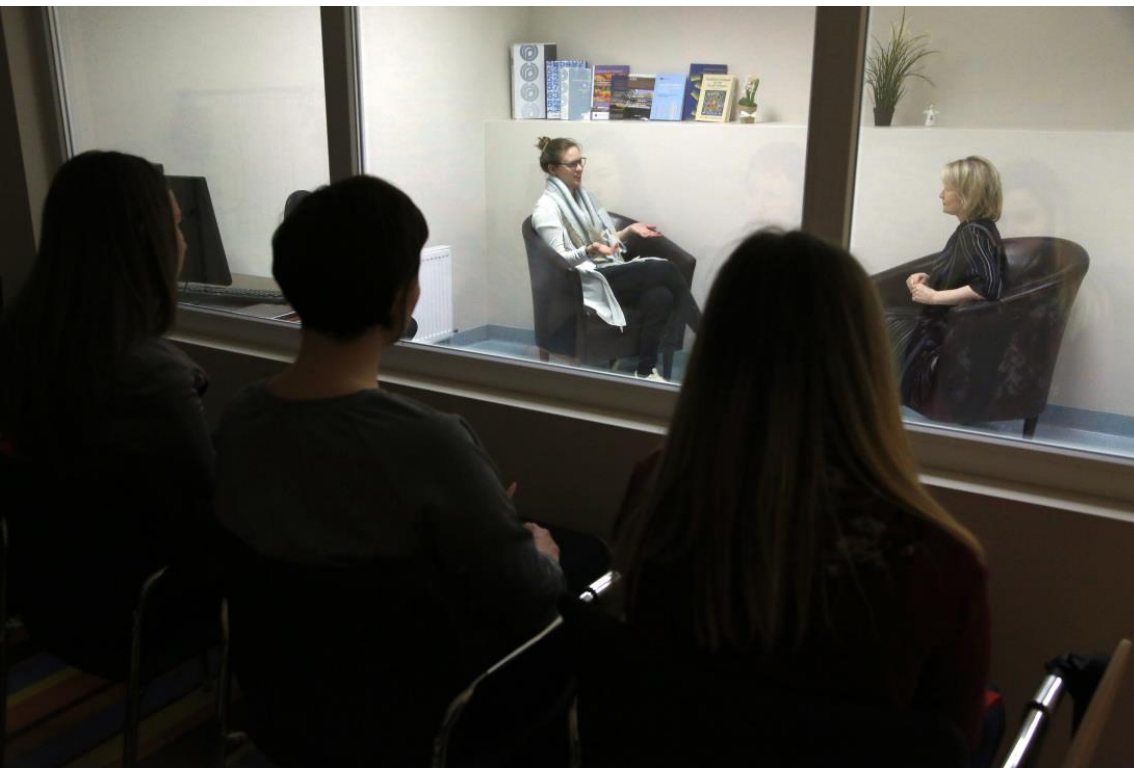
Studentiem ir regulārā pārraudzība RSU (prakses kursa vadītājs), kurās tie analizē savu pieredzi un gūst atgriezenisko saiti un praktisku atbalstu problēmsituācijās.

Katrā prakses vietā ir prakses vadītājs – partnerinstitūcijas algots darbinieks (sertificēti psihologi-pārtraugi).



Psihologu prakses organizācija studiju laikā

- RSU SVSLF Psiholoģijas laboratorija nodrošina iespēju pilnveidot psiholoģiskās konsultēšanas un izpētes kompetenci.



Psihologu profesionālās darbības iespējas pirms sertifikācijas

- Psiholoģijas laboratorija nodrošina iespēju absolventiem (psihologu reģistrā reģistrētie psihologi)
 - veikt psiholoģisko izpēti (novērtēšanu),
 - psiholoģisko konsultēšanu,
 - sniegt psiholoģisko palīdzību atbilstoši profesionālās darbības tiesiskajiem un ētiskajiem aspektiem.

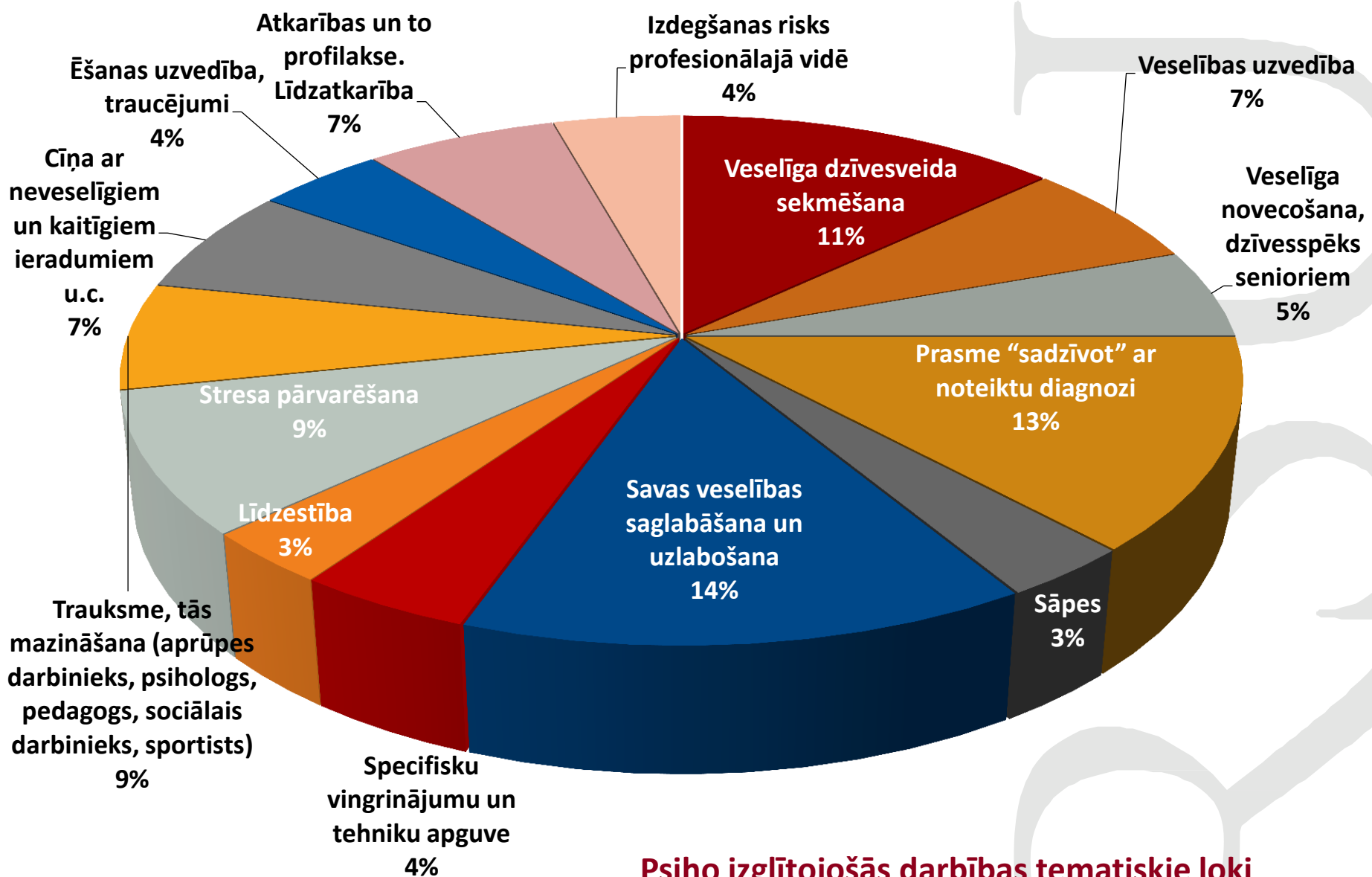


Piemērs: VP profesionālās darbības specifika praksē



<https://doi.org/10.3390/pharmacy5020016>

- Darbs somatiskajā klīnikā un rehabilitācijā.
- Prevencija ar mērķi veicināt atbilstošu slimības uztveri, attieksmi pret slimību un veselības uzvedību.
- Psihoizglītojošs darbs ar bērniem, pieaugušajiem, ģimenēm un speciālistiem.
- Veselības aprūpes speciālistu izglītošana par klientu / pacientu veselības uzvedības veicināšanu un motivācijas veidošanas paņēmieniem.
- Prevences programmu izstrādāšana, plašāka sabiedrības izglītošana.



**Psiho izglītojošās darbības tematiskie loki
VP praksē 2014.-2019.**

Profesionālās identitātes attīstība studiju praksē

- Ap 85 % pēc studiju programmas pabeigšanas jaunie speciālisti strādā galvenokārt savā profesijā.
- **Ārstniecības iestādēs** (Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas novietnes “Gailezers” ambulatorajā daļā; Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrā),
- **Rehabilitācijas iestādēs** (Nacionālajā rehabilitācijas centrā “Vaivari”, Ogres rehabilitācijas centrā, Upesleju internātpamatskolas rehabilitācijas centrā)
- **Izglītības iestādēs** (RSU VPUPK, RSU, Rīgas Franču licejā, Strazdumuižas internātvidusskolā – attīstības centrā vājredzīgiem un neredzīgiem bērniem, pirmsskolas izglītības iestādē “Minka”, Cēsu Audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem),
- **Sociālajos dienestos** (Sociālās integrācijas valsts aģentūrā, Madonas novada pašvaldības sociālajā dienestā)
- **Militārā dienesta** (Nacionālie bruņotie spēki),
- **Privātpraksēs.**

PERSPEKTĪVA

- Turpināt pilnveidot studējošo metodoloģisko izpratni par noteiktu veselības psiholoģijas modeļu lietojumu profesionālajā darbībā.
- Mērķtiecīgi attīstīt un stiprināt psihologa profesionālo darbību veselības aprūpes sistēmā.
- Veikt refleksiju par profesionālās identitātes efektivitāti studiju prakses kontekstā.

Literatūra

Alves, S., & Gazzola, N. (2011). Professional identity: A qualitative inquiry of experienced Counsellors/L'identité professionnelle de conseillers et conseillères expérimentés: Une étude qualitative. *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy (Online)*, 45(3), 189-207. Retrieved from <https://search-proquest-com.db.rsu.lv/docview/894062549?accountid=32994>

Bēta, G. (2012). Māsu profesionālās identitātes aspekti. *Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, V.1., pp.228-237.

Koļesņikova, J. (2018). Pārskats par veiktajām darbībām profesionālā maģistra studiju programmas “Veselības psiholoģija” pilnveidei 2017./2018. akadēmiskajā gadā. RSU.

Mārtinsone, M., Freimane, G. (2019). Veselības psiholoģija – psiholoģijas zinātnes apakšnozare un profesionālās darbības joma. RSU, 67.
https://www.rsu.lv/sites/default/files/book_download/veselibas_psihologija_psihologijas_zinatnes_apaksnozare.pdf

Mylrea, M.F., Gupta, T. S. & Glass, B.D. (2017). Developing Professional Identity in Undergraduate Pharmacy Students: A Role for Self-Determination Theory. *Pharmacy* 5(2), 16; Retrieved from <https://doi.org/10.3390/pharmacy5020016>

Purvlīce, B., Mārtinsone, K. & Pipere, A. (2018). Psiholoģiskās palīdzības profesionāļu grupu identitāte: literatūras apskats. *Society, Integration, Education. Proceedings of the international Scientific Conference*, V.VII., pp.229-239.

Preston-Shoot, M., McKimm, J. (2011). Prepared for practice? Law teaching and assessment in UK medical schools. https://www.researchgate.net/publication/45388718_Prepared_for_practice_Law_teaching_and_assessment_in_UK_medical_schools/download

Trede, F., Macklin, R., & Bridges, D. (2012). Professional identity development: a review of the higher education literature. *Studies in Higher Education*, 37(3), 365–384. Retrieved from <https://doi-org.db.rsu.lv/10.1080/03075079.2010.521237>

Psihologu likums (2017). <https://likumi.lv/doc.php?id=290115>

Psihologu noteikumi (2018). MK 29.05.2018. noteikumi Nr.301.). <https://likumi.lv/ta/id/299322-psihologu-noteikumi>

Paldies par uzmanību!

DRS
R